

## DESFILADA DE LA VICTORIA

Som als Estats Units. Ara presenciarem una desfilada que inclourà un representant de cada llar nord-americana. Amb l'excel·lent capacitat organitzativa d'aquell país, sabem que la desfilada durarà només una hora. Els representants s'alinearan de manera que primer passaran els més pobres, seguits pels qui són cada vegada més rics.

Suposem que per una alquímia biològica podem fer que l'alçada de cada persona que desfila sigui proporcional als ingressos de la llar que representa. Per tant, la gent pobre serà molt baixa i els rics molt més alts. Suposem que **l'estatura mitjana** d'un americà és d'**1,80 m**. Això representa la xifra considerada d'**ingrés mitjà** en aquella societat. Que són **55.000 dòlars** l'any.

Suposeu que vosaltres teniu una estatura mitjana i poseu-vos en el vostre lloc al llarg del carrer de la desfilada (si passeu dels setanta anys, potser recordareu aquelles "desfilades de la victòria" de la vostra infantesa). Què veureu en aquesta desfilada?

Quan la desfilada comenci, vosaltres veureu un munt de gent molt baixeta que amb prou feines s'aixeca uns centímetres de terra. De fet, han de transcórrer els **primers cinc minuts** perquè els participants assoleixin **els 30 cm, que representen un ingrés anual de 9.200 dòlars**. Efectivament, hi ha uns *vuit milions* de llars als Estats Units que no guanyen més que això. (Recordeu que l'ingrés mitjà són 55.000 dòlars que equivalien a 1,80 m d'alçada. I, per si us ajuda la comparació, sapigueu que existeixen gairebé *cinc milions* de milionaris als Estats Units. Però això és avançar-se a la història.)

**Al cap de dotze minuts** de desfilada, els participants han crescut només una mica, i ja passen dels **45 cm**. Són com el vostre fill o el vostre nét, el petit; i representen un ingrés de **15.000 dòlars**. Aquesta xifra està considerada com la línia de pobresa oficial per a una família de quatre persones. Doncs, bé: *vint milions de llars* no arriben a aquesta xifra. En aquestes llars, hi viuen quaranta-cinc milions de persones, la meitat nens.

La desfilada pot resultar un xic avorrida: Hi ha una immensitat de gent molt baixa, i el nivell d'estatura creix molt a poc a poc. Passaran **vint minuts** i vosaltres encara continuareu amb la vista cap avall. Els participants acaben d'arribar al **metre d'altura**. El seu ingrés és de **27.500 dòlars** (gairebé la meitat de l'ingrés mitjà).

Una mica avorrits, anireu a comprar alguna cervesa a algun venedor ambulat. Torneu al vostre lloc **deu minuts després**. Estem a la meitat de la desfilada, fet pel qual vosaltres ja esperàveu trobar gent d'estatura mitjana. Però no: encara només arriben a **1,50 m**, les tres quartes parts de la vostra estatura. El límit dels caps dels participants encara està per sota de les vostres espatlles.

Per distreure l'avorriment, comenceu a conversar amb el veí i resulta que és un expert en estadística que, en adonar-se de la vostra sorpresa, us explica la diferència entre la «mediana» i la «mitjana». La mediana de

l'ingrés és aquella xifra que talla la població per la meitat, de manera que la meitat de la població està per sota i l'altra meitat, per sobre. L'ingrés mitjà és la suma de tots els ingressos dividida pel nombre total de llars. Com que als Estats Units hi ha grans fortunes, i la distribució de la renda està molt esbiaixada cap amunt, l'ingrés mitjà és considerablement més gran que la mitjana que, en aquell país, és només de 40.000 dòlars.

Durant aquesta conversa, la desfilada ha prosseguit. Mireu el rellotge. Han passat **uns altres vuit minuts**. Gairebé portem dos terços de la desfilada i, per fi, apareixen orgullosos els qui tenen l'estatura normal d'**1,80 m**, i podeu mirar-los als ulls.

De sobte, l'altura comença augmentar ràpidament, tot i que encara no d'una manera dramàtica. **Als quaranta-vuit minuts** els participants han sobrepassat els **2,50 m** i, amb ells, els ingressos de **80.000 dòlars**. Estem arribant a la part més baixa dins del 20% superior.

**Als cinquanta-quatre minuts** de marxa, quan en queden només sis per acabar la desfilada, comencen a aparèixer persones, amb ingressos de **110.000 dòlars**, que fan **3,70 m**, **dues vegades la vostra alçada**. Ara estem en el 10% més ric de la població. Si us plau: aixequen ben bé els ulls, que potser no aconseguireu veure'ls.

**Tres minuts més tard** (quan hi ha gent que ja se n'aniria de la desfilada perquè només queden tres minuts per acabar i voldrien evitar les aglomeracions de la sortida), ve precisament el millor de la processó. Comencen a aparèixer els primers membres del 5% superior, amb ingressos de **142.000 dòlars** (no oblideu que la mitjana era de 55.000). Aquestes persones són molt més altes que vosaltres: mesuren ni més ni menys que **4,50 m**, dues vegades i mitja més que vosaltres, tan orgullosos amb els vostres 1,80 m. Quins jugadors de bàsquet per a un país tan afeccionat a aquest esport!

De fet, vosaltres ja amb prou feines els reconeixeu, perquè ara els gegants ocupen tot el vostre camp de visió. Ara la desfilada comença a posar-se interessant i les alçades comencen a disparar-se. Comença a desfilar l'1% superior que durarà **només trenta-sis segons**. En tan poc temps, les alçades s'han més que doblat. Els ingressos ja són de **300.000 dòlars** i els seus representants fan **9,90 m**. No sabem si aconseguireu veure'ls els ulls.

Quan només queda **mig minut** perquè acabi la desfilada, començareu a veure els qui arriben als **400.000 dòlars** (el que guanya el president dels Estats Units que és el salari més alt dintre del govern) (1). Tot i amb un ingrés de 400.000 dòlars, el salari presidencial no era gaire alt, si més no als Estats Units de finals de segle. El 1998, 172.000 individus tenien ingressos dues vegades i mitja superiors al nou salari presidencial: guanyaven un milió de dòlars l'any. El més petit d'entre aquests gegants arriba a mesurar més que un edifici de deu pisos.

**En els últims segons** apareixen els 'súper rics', entre ells els propietaris de capital de les principals empreses. Els qui arriben als **deu milions de dòlars** superen amb escreix els **300 m** d'alçada. Més de cent dels inclosos a la llista del *Forbes 800*, procedents de les empreses líders superaven aquests 10 milions de guany, l'any 2000.

Però, si us plau, no us n'aneu que la desfilada de la victòria encara no s'ha acabat. Els caps amb dotze milions de dòlars ja arriben a l'altura dels edificis més alts del món; la torre Sears, a Chicago, i les lleugerament més altes torres Petronas a Kuala Lumpur. Per allà apareix Michael Eisner, de Disney, que s'emporta a casa al voltant de **50 milions l'any**. La seva alçada és quatre vegades la de la torre Sears, igual que la dels aproximadament 250 multimilionaris que existeixen en aquell país (2).

Els propietaris de capital que obtenen **més de cent milions** tenen una alçada que supera els **3.000 m**. Entre ells, trobem Jack Welch, de la General Electric, Lewis Gernster, d'IBM, Steve Case, d'Amèrica On Line, i

Reuben Mark, de Colgate Palmolive. Mel Kormazin, de CBS, supera encara aquestes xifres. Arriba a mesurar més de **6.000 m** Charles Wang, de Computer Associates, triplica la mida de Kormazin.

Finalment, l'última persona a arribar, amb el seu cap molt més enllà d'on arriba la vista, és el sempre jovenet Bill Gates. Els seus ingressos no s'han fet públics, però si la seva riquesa patrimonial estimada de 90.000 milions (l'any 2000) li produís un rendiment del 5%, aquest any tindria un ingrés de 4.500 milions. El mont Everest, la muntanya més alta del planeta, mesura més de **8.000 metres**. Gates seria més de setze vegades més alt que el mont Everest. I més de deu mil vegades més alt que el president Bush amb el seu sou.

Us ha agradat la desfilada? Doncs, sapiguen que, en realitat, la nostra marxa *infravalora* el grau de desigualtat existent als Estats Units, atès que ens mostra *només la distribució de l'ingrés, no de la riquesa*. Com sap qualsevol economista, la distribució de la riquesa patrimonial és molt més desigual que la distribució de l'ingrés. L'ingrés és la quantitat de diners percebuts en un any; la riquesa és el valor de tot el que hom posseeix: vestits, equip de música, cotxes, cases, accions i bons, etc. Per a la majoria de persones, la seva «riquesa» genera només uns ingressos mínims. Però, per als més afortunats, la riquesa crea efectivament riquesa: gràcies als ingressos per dividends i interessos, es pot obtenir més riquesa i generar més i més ingressos. Així, les persones comencen a convertir-se en gegants.

Una última dada sobre la diferència en la distribució. Si dividim l'ingrés dels Estats Units en tres parts resulta que el 10% dels de dalt se n'emporta un terç; el següent 30% n'aconsegueix un altre; i el 60% dels de baix els toca repartir-se l'últim terç. En canvi, si dividim *la riquesa* dels Estats Units en tres terços, trobarem que l'1% dels de dalt en posseeix un terç; el següent 9% en posseeix un altre; i el 90% inferior es reparteix la resta (3). Per això, si haguéssim tingut *una Desfilada de Riquesa en lloc d'una desfilada d'ingressos*, els nans serien molt més baixos i nombrosos i els gegants serien menys i molt més alts.

Per a molts nord-americans aquesta distribució resulta grotesca i els produeix indignació. Tants milions amb prou feines uns centímetres per sobre del terra, mentre els multimilionaris s'elevan com torres per sobre dels edificis més alts, alguns perdent-se entre els núvols. Per uns pocs (que són els qui generen i difonen opinió "pública"), deu resultar divertit sentir-se tants metres per sobre del terra, tan alts que ja ni veuen les dotzenes de milions d'estúpids nans.

Si vosaltres aneu a treballar o a estudiar als Estats Units, sentireu més d'un cop aquesta dita: "if you work hard, you'll be rewarded" (si treballes dur seràs recompensat). Després de presenciar la nostra desfilada, l'espectador hauria de pensar que, o aquell és un país de ganduls, cosa que és del tot falsa i calumniosa, o aquesta dita és una solemne mentida, que no se la creuen ni aquells que més la propaguen. Ara bé, quan un gran país està assentat sobre una gran mentida, corre el risc d'assemblar-se a aquells imperis dels quals parlen algunes al·legories bíbliques, i que tenien el cap d'or, però els peus de fang...

Malgrat tot, és d'agrair que es pugui donar una informació com aquesta sobre els Estats Units (4). Si l'haguéssim volguda donar sobre Espanya ens hauria estat impossible, o ens haurien tancat el diari.

### Notes

1. Abans de l'any 2000, el salari del President era de 200.000 dòlars, cinc vegades més que l'ingrés mitjà corrent, però poca cosa en comparació amb els salaris dels directors del sector privat, fet pel qual el Congrés va decidir votar un augment en el salari del president, així com en les remuneracions pròpies.
2. Perquè us en feu una idea, mil milions de dòlars posats en un compte d'estalvi que proporcioni un modest 5% d'interès generaria un ingrés anual de cinquanta milions.
3. En realitat, aquests percentatges ja són una mica caducs. Ara s'estima que l'1% superior posseeix entre el 40% i la meitat de la riquesa de la nació, més que la riquesa combinada del 95% inferior.
4. Tant la idea com les dades de la desfilada són preses del capítol de D. Schweickart (¿Son compatibles la libertad, la igualdad y la democracia? Sí, pero no bajo el capitalismo), en el llibre de Diversos Autores, *Razones para el socialismo*, Paidós 2001, p 131-152.